

Zahodno ostenje
Planjave; puščica kaže
lego vhoda
v Maričkino jamo

Foto Janko Urbanc

MARIČKINA JAMA V PLANJAVI

JANKO URBANC

Gozd je odmetaval jesenske barve, ko sva se vzpenjala na poti proti Sedlu. Bila sva le dva, Rasto in jaz. Drugi pa so se ustrašili slabega vremena, ki je pretilo iz debelih oblakov. Včasih se je iz megel prikazal mogočni zahodni bok Planjave. Tja sva namenjena, v strmo grapo pod Rdečim kupom.

Nad Kamrico sva zavila desno, na staro opuščeno pot na Planjavo, ki nama jo je svetoval »dohtar« France. Na vrhu police sva prečkala grapo, se ognila navpični stopnji v desno, potem pa zopet navzgor po razdrapani grapi. Pot naju je nagrajevala z lepimi pogledi na okoliška ostenja. Skozi globel Kamniškega sedla je bučal veter in dajal goram resnobo; poudarjale so jo megle, ki so se podile po strminah in grebenih ter sipale droben dež.

Prišla sva na novo, markirano pot. Od tu ni več daleč do jame. »Vhod se odpira tik nad snežiščem pod Rdečo kopo«, piše v Zapisniku terenskih ogledov, osebni izkaznici jame. Toda snežišča ni bilo nikjer. Zima z malo snega in vroče poletje sta opravila svoje. Prodirala sva po krušljivem pečevju, prišla do kamnitega podnožja Rdeče kope, jame pa nikjer. Šele ko sva splezala čez navpično stopnjo, ki zapira grapo, sva desno v pobočju zagledala vhodno odprtino.

Maričkina jama nima posebno veliko obiskov. Julija 1967 so jo našli jamarji kluba Ljubjana-matica. Prodrli so do zaledenelega vhoda v brezno, za spust vanj pa niso imeli opreme. Polni upov na večje globine, saj jama leži nad 2000 m visoko, so se vrnili takoj naslednji teden. Jamo so raziskali in izmerili globino 65 m. Od takrat jama pod Rdečim kupom sameva. Vsaj po dokumentaciji sodeč je ni obiskal nihče več. Po malici se pod nizkim obokom jame pripraviva za spust v globino. Rov se polagoma dviguje in postaja vse ožji. V najožjem delu, kjer je rov skoraj povsem zasut z gruščem, je čutiti močan prepih. Zatem se zopet zviša in že sva na robu brezna. Previdno si ogledujem teman jašek, ki leži pod mano. Rob brezna je namreč prevlečen z nekaj deset centimetrov debelim ledom, polnim majhnih kraterjev, ki jih je oblikovala voda. Potem začnem iskati primerne razpoke za zabijanje klinov. Dosti jih je, toda zaradi zelo krušljive kamnine niso dosti vredne. Končno najdeva kolikor toliko zanesljive špranje, v katere zabijeva tri kline. Eden bo menda držal.

Začnem se spuščati. Po nekaj metrih se znajdem na ledeni strmini. Vse drsi, nikjer nobene primerne opore za spust. Ko bi bilo vsaj navpično. Nekaj časa nerodno polzim po kolenih, potem pa le najdem najprimernejšo tehniko — po zadnji plati gre najbolje na tem steklenem toboganu. Za ledenim robom zabingljam v zraku. Z ledišča zgoraj močno kaplja, voda pa priteka tudi po vrvi. Zato zadnjih 30 m skoraj padem po vrvi, da bi bil čim hitreje izpod prhe s temperaturo ledišča. Spodaj pristanem na debelem grušču.

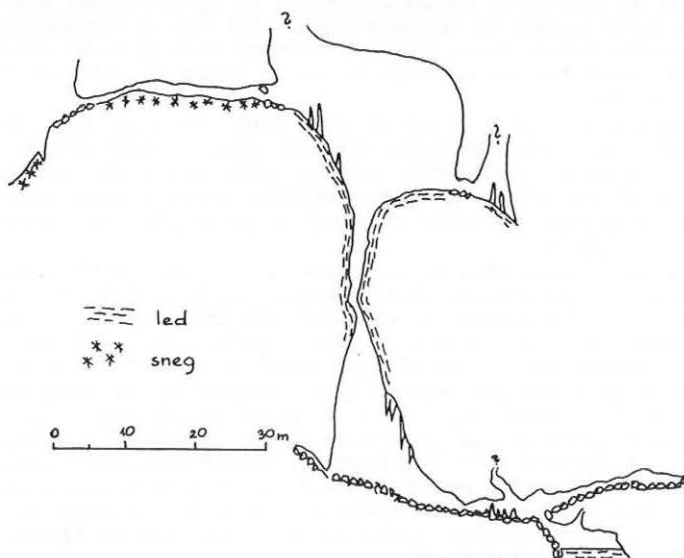
Pod breznom je vodoraven rov, tak kot v vseh visokogorskih jamah. Stene in strop so na grobo izklesani, o kakšnih kapnikih ali podobnih tvorbah ni sledu, na tleh pa je grušč z ostrimi robovi. Najzanimivejši del Maričkine jame je njen konec. Polovica ledenega jezera, ki ga opisujejo prvi raziskovalci, se je stajala. Na vzhodni strani je še ostala njegova lepa, ravna površina, le v sredini je voda v pasovit led izdolbla miniaturni kanjon. Kjer pa je bil prej zahodni konec jezera, je sedaj grušč, prevlečen s čudovito ledeno glazuro, zgrajeno iz prozornih ledenih kristalčkov. Vse se svetlika, v vsaki drobni ploskvici posebej žaré plamenčki s karbidnih svetilk.

Morava se vrniti, saj naju bo zunaj že tako lovila noč. Na več mestih spotoma prižigava odsluženo kolesarsko zračnico in ugotavljava cirkulacijo zraka. Ta se zelo spreminja. Verjetno ima glavni vpliv veter, ki piha zunaj. V velikem breznu po vrvi veselo curlja voda. Hvaležen se spomnim Vida, ki mi je posodil svoj nepremočljivi kombinezon. Rokave še dodatno stisnem z elastiko, da si ledenica med plezanjem ne bo mogla najti poti v tople in suho notranjost. Vodne kapljice tolčejo po čeladi in z največjo hitrostjo se dvigam po vrvi. Z višino je vode vse manj, dokler na ledeniku povsem ne poneha. Med oddihom si ogledujem dvoranico nad breznom. Vsa je okovana v led. Divja je in lepa. Kam drže kamini v stropu? V nove, neraziskane dele jame, globoko v srcu Planjave? Vredno bi bilo poskusiti!

Na vhodu naju pričakata dež in trda noč. »Najbolje, da ostaneva kar v kombinezonih, le železje vrževa s sebe,« soglasno odločiva. Roke postajajo trde in okorne, ko se prek mrzlih, mokrih skal spuščava pod vhodom v jamo. Končno sva med velikimi skalnimi bloki in gruščem zgornjega dela Wissiakove grape. Udari vetra ugašajo karbidovko, dež izpira kombinezone. »Vido bo kar vesel, ko mu ga bom vrnil takole opranega,« pomislim z zadovoljstvom. Dovolj mi je stalnega prižiganja karbidne svetilke, zato prižgem električno. Rasto pa se še vedno optimistično trudi z razmočenim vžigalnikom. Na koncu mora tudi on priznati, da je veter močnejši.

Sredi goste megle tipava s snopom svetilke po skalovju in iščeva pot. Noče je biti konca. Kako drugače je tu hoditi podnevi, ko ni megle, dežja, vetra, ko se pogledi lahko sprehajajo po ostenjih Brane in vrhovih v ozadju.

Skoraj zaletiva sva v vodni zbiralnik nad kočjo.

Skica Maričkine jame
Risal Primož Krivic